

25.2.2013

Dnro 1029/4/12

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Ulla-Maija Lindström

LIEDON KUNNAN KUNTALAIN JA HALLINTOLAIN VASTAINEN MENETTELY KUNTALAISALOITTEEN KÄSITTELYSSÄ JA KUNNAN VELVOLLISUUS TOTEUTTAA HYVÄÄ TIEDONHALLINTATAPAA

1

KANTELU

Kantelija pyysi 9.3.2012 saapuneessa kantelukirjoituksessa oikeusasiamiestä tutkimaan Liedon kunnan menettelyn kuntalaisaloitteen käsittelyssä. Kantelun mukaan hänen liikenneturvallisuutta koskevaan ja kuntaan 1.9.2010 lähetettyyn aloitteeseen ei ollut tullut vastausta. Hänen aletua selvittää asiaa ilmeni, että teknisen lautakunnan esityslistan mukaan Varsinais-Suomen ELY-keskus käsittelisi asiaa. ELY-keskus ei kuitenkaan ollut vastaanottanut asiaa eikä se ollut heille koskaan tullut ennen kuin kantelija itse lähetti sen sinne 7.3.2012. Kantelija piti Liedon kunnan teknisen lautakunnan menettelyä erehdyttämisenä.

- - -

3

RATKAISU

Liedon kunnanhallituksen kantelun johdosta antaman selvityksen mukaan kantelija teki 30.8.2010 kuntalaisaloitteen. Teknisen lautakunnan kokouksen 6.3.2012 tiedoksiantokohdassa esitettiin, että aloite oli toimitettu ELY-keskukseen. Kokouksen jälkeen asiaa tutkittiin ja havaittiin, että niin ei kuitenkaan ollut tapahtunut. Kunnossapitomestari oli sisäisellä sähköpostiviestillä todennut syykuussa 2010, että kevyenliikenteen väylän tiepitäjä on Tiehallinto, minkä vuoksi kunta ei voi asettaa sinne liikennemerkkejä. Edelleen viestissä todettiin, että aloite tulisi käsitellä siinä yhteydessä kun Varsinais-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma päivitetään. Sähköpostin jälkeen aloitteen toimittaminen ELY-keskukseen jäi kuitenkin tekemättä eikä sitä käsitelty myöhemmin myöskään Liedon kunnassa. Asia tuli esille vasta, kun sitä tarkemmin selvitettiin.

Kantelija oli lisäkirjeensä mukaan toimittanut nopeusrajoitusta koskevan aloitteen Varsinais-Suomen ELY-keskukseen. Keskus vastasi hänelle 2.5.2012. Keskus ilmoitti kantelijalle, että se lisää kantelijan esittämille kevyen liikenteen osuuksille 20 mk/h nopeusrajoitusmerkit. Kantelijan lisäkirjeen mukaan asian käsittely ELY-keskuksessa kesti alle kaksi kuukautta, kun asia oli Liedon kunnassa 18 kuukautta ennen kuin ilmeni, ettei sitä ollut ilmoituksen mukaisesti lähetetty ELY-keskukselle.

Arvioin asiaa seuraavasti.

Kuntalain 4 luvussa säädetään kunnan asukkaiden osallistumisoikeudesta. Kuntalain 28 §:ssä säädetään aloiteoikeudesta. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet. Valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet.

Hallintolain 21 §:ssä säädetään asiakirjan siirrosta. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen, jolle on erehdyksestä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi,

on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaisiksi katsomalleen viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava asiakirjan lähettäjälle.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 18 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen tulee hyvän tiedonhallintatavan luomiseksi ja toteuttamiseksi huolehtia asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta saatavuudesta, käytettävyydestä ja suojaamisesta sekä eheydestä ja muusta tietojen laatuun vaikuttavista tekijöistä. Momentin 1 kohdan mukaan tässä tarkoituksessa viranomaisen erityisesti tulee pitää luetteloa käsiteltäviksi annetuista ja otetuista sekä ratkaistuista ja käsitellyistä asioista tai muutoin huolehtia siitä, että sen julkiset asiakirjat ovat vaivattomasti löydettävissä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta annetun asetuksen (1030/1999) 5 §:ssä säädetään viranomaisen asiakirjarekisteristä. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisella tulee olla sillä käsiteltävinä olevien asioiden seurantaan varten tiedot siitä, mitä diaareja, luetteloita, hakemistoja ja muita asiakirjahallinnon rekistereitä (asiakirjarekisterit) viranomaisella on tai miten tieto viranomaisen julkisista asiakirjoista voidaan muuten löytää. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen tulee huolehtia muun ohella siitä, että asiakirjarekisterien avulla voidaan täyttää arkistolain nojalla annetut määräykset asiakirjojen rekisteröinnistä ja luetteloinnista.

Kantelija teki kuntalaisaloitteen 31.8.2010. Hän sai Liedon kunnan kirjaamosta ilmoituksen, jonka mukaan hänen viestinsä oli vastaanotettu ja se toimitetaan eteenpäin käsittelyyn. Hänelle ei ilmoitettu kuntalaisissa edellytetyllä tavalla, mihin toimenpiteisiin hänen aloitteensa johdosta oli ryhdytty. Kunnan sisäisessä sähköpostissa todettiin, että tienpitäjänä oli Tiehallinto, minkä vuoksi kunta ei voi asettaa tielle liikennemerkkejä. Tielautakunnan pöytäkirjan 6.3.2012 mukaan kantelijan aloite olisi toimitettu ELY-keskukselle. Näin ei kuitenkaan ollut tapahtunut.

Liedon kunnanhallituksen ja teknisen lautakunnan minulle annetuissa selvityksissä ei arvioitu, mistä kantelijan kuntalaisaloitteen käsittelyssä ilmenneet puutteet ja laiminlyönnit johtuivat. Tapahtumista saadun selvityksen valossa näyttäisi kuitenkin siltä, että Liedon kunnan asiakirjahallinnossa ei toteudu julkisuuslaissa säädetty hyvä tiedonhallintotapa. Vaikka aloite tuli kunnan kirjaamon ilmoituksen mukaan asianmukaisesti vireille, sen käsittelyvaiheista ei tämän jälkeen näyttäisi olleen kunnassa selkeää kuvaa. Aloitteen käsittelystä ei myöskään ilmoitettu aloitteen tekijälle eikä sitä toimitettu toimivaltaiselle viranomaiselle, eli ELY-keskukselle. Teknisen lautakunnan pöytäkirjassa ilmoitettiin kuitenkin virheellisesti, että aloite olisi toimitettu ELY-keskukselle. Aloiteasia oli näiden kunnan virheellisten ja puutteellisten menettelytapojen vuoksi käsittelemättä yli puolitoista vuotta. Kun kantelija itse toimitti aloitteen ELY-keskukselle, se johti toimenpiteisiin alle kahdessa kuukaudessa. Kunnan hyvän tiedonhallintatavan laiminlyönti ja asiakirjahallinnon puutteet johtivat siten asian kuntalain ja hallintolain vastaiseen käsittelyyn sekä käsittelyn merkittävään ja aiheettomaan viivästyymiseen.

Totean, että kuntalain 23 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta. Tähän kuuluu myös vastuu hyvän tiedonhallintatavan toteutumisesta kunnassa. Kunnan asiakirjahallinnon tarkoitus on ohjata ja valvoa asiakirjojen tuottamista, käsittelyä, kulkua, säilytysaikaa ja arkistointia sekä pitää manuaalisten ja automaattisten hakumenetelmien avulla asiakirjat helposti saatavilla.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen kunnan velvollisuudesta toteuttaa hyvää tiedonhallintapaa ja kuntalaisaloitteen käsittelyn lainvastaisuudesta Liedon kunnanhallituksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän kunnanhallitukselle jäljennöksen tästä päätöksestäni.